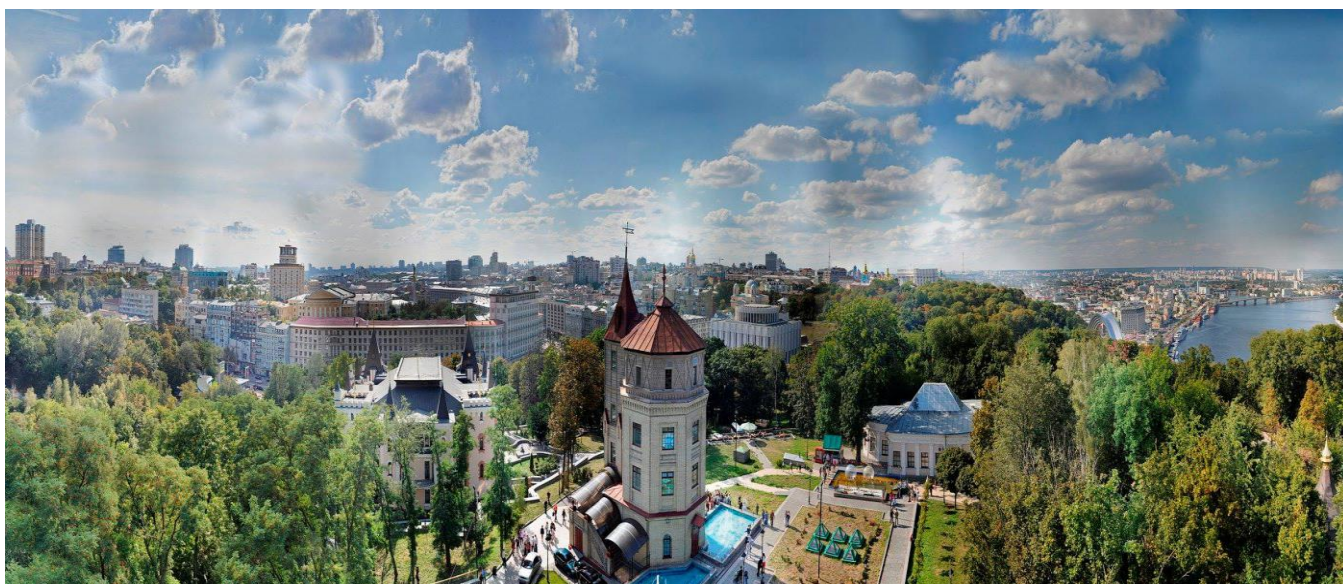

**ДЕПАРТАМЕНТ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)**

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ**

**КОМПЛЕКСНОЇ МІСЬКОЇ ЦІЛОВОЇ
ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ
ТА РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА КИЄВА
НА 2026–2028 РОКИ**

КИЇВ 2025

Звіт про стратегічну екологічну оцінку підготували:

Директор Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

(підпис) Дмитро НАУМЕНКО

Перший заступник директора Департаменту – начальник юридичного управління

(підпис) Олена БАСУРОВА

Начальник управління розвитку житлово-комунальної інфраструктури

(підпис) Анастасія ПОНОМАРЕНКО

Заступник начальника управління – начальник відділу перспективного розвитку та реформування

(підпис) Оксана КРЕГУЛ

Погоджено:

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції

(підпис) Юлія ТКАЧ

Заступник директора Департаменту – начальник управління житлово-комунальної політики

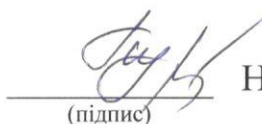
(підпис) Олександр МАЛИХІН

Начальник відділу санітарного очищення та інженерного захисту територій

(підпис) Марина ЖИЛКА

Начальник управління з питань ефективності діяльності житлово-комунальної галузі

(підпис) Наталія КУРЕНЯ

Заступник начальника управління – начальник відділу систем життєзабезпечення та паливно-енергетичного комплексу

(підпис) Максим КРИЛОВ

ЗМІСТ

Вступ	2
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.....	3
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.....	6
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.....	20
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.....	22
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	23
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	26
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.....	29
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	30
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	31
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	31
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.....	32
12. Використані джерела	35

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширення на документи державного планування, які стосуються, зокрема енергетики, промисловості, управління відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля регулює Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Об'єктом СЕО є проєкт Комплексної міської цільової програми підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2026–2028 роки (далі – проєкт Програми, Програма), який розроблено на середньостроковий період.

Проєкт Програми підготував Департамент житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) відповідно до вимог законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про житлово-комунальні послуги», рішення Київської міської ради від 29.10.2009 № 520/2589 «Про Порядок розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві», розпорядження Київського міського голови від 17.10.2024 № 961 «Про підготовку проєкту Комплексної міської цільової програми підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2026–2028 роки».

Звіт про СЕО підготовлено відповідно до вимог чинного законодавства, що регулює здійснення стратегічної екологічної оцінки в Україні.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Комплексна міська цільова програма підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2026–2028 роки є документом державного планування (ДДП) місцевого рівня. Програму розроблено з урахуванням сучасних соціально-економічних реалій, вимог суспільства з метою врегулювання відносин у всіх напрямках реалізації Програми, які стосуються галузі житлово-комунального господарства та дотичних до неї сфер.

Виконавцем ДДП є Департамент житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Житлово-комунальне господарство міста Києва є однією з важливих галузей економіки столиці, являє собою багатогалузеву цілісну систему, яка забезпечує нормальну життєдіяльність людини. Управління галузями житлово-комунального господарства направлене на задоволення відповідних потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах, забезпечення якості життя та культуру побуту.

Програма розробляється на середньостроковий період і є інструментом досягнення цілей Стратегії розвитку міста Києва та інших стратегічних документів, а саме: стратегічної цілі «Підвищення безпеки та якості життя мешканців / мешканок міста Києва» та оперативних цілей, передбачених напрямами «Житлово-комунальне господарство», «Екополітика та охорона довкілля» та «Публічний простір».

Проект Програми поєднує в собі сфери житлово-комунального господарства, зокрема житлове господарство, водопостачання та водовідведення, постачання теплової енергії та електроенергії, санітарне очищення міста, управління відходами, інженерний захист території, ритуальні послуги.

Завдання та заходи Програми взаємопов'язані, узгоджені за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямовані на розв'язання найактуальніших проблем галузі, орієнтовані на забезпечення доступності житла з безпечними, комфортними умовами проживання, зокрема для маломобільних груп населення, посилення енергетичної незалежності та автономності об'єктів комунальної інфраструктури, сталої і безпечної їх роботи з урахуванням наслідків збройної агресії російської федерації та інших заходів.

Оперативні цілі, визначені проектом Програми:

- стійкість, відновлення та розвиток комунальної інфраструктури;

- системний розвиток енергоефективності;
- підвищення комфорту та якості життя містян;
- збереження та відтворення екосистем, поліпшення стану довкілля;
- розвиток та впровадження сучасної екологічно безпечної системи управління відходами;
- упорядкування та розвиток публічного простору.

Для досягнення мети Програми та оперативних цілей розроблені завдання Програми (табл. 1).

Таблиця 1

Оперативні цілі й завдання проєкту Комплексної міської цільової програми підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2026–2028 роки

Стратегічна ціль «Підвищення безпеки та якості життя мешканців / мешканок міста Києва»	
Оперативна ціль	Завдання
Житлово-комунальне господарство	
1. Стійкість, відновлення та розвиток комунальної інфраструктури	1.1. Забезпечення сталої та безпечної роботи об'єктів комунальної інфраструктури з урахуванням наслідків збройної агресії російської федерації
	1.2. Модернізація та капітальний ремонт об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема пошкоджених внаслідок збройної агресії російської федерації
	1.3. Розвиток об'єктів комунальної інфраструктури з використанням сучасних підходів і технологій
2. Системний розвиток енергоефективності	2.1. Утілення сучасних інструментів реалізації політики енергоефективності
	2.2. Посилення енергетичної незалежності та автономності об'єктів комунальної інфраструктури столиці
	2.3. Впровадження проєктів з енергозбереження в будівлях закладів бюджетної сфери та житловому фонді
3. Підвищення комфорту та якості життя містян	3.1. Сприяння формуванню свідомого та ефективного власника житла
	3.2. Забезпечення доступності житла з безпечними, комфортними умовами проживання, зокрема для маломобільних груп населення
	3.3. Розвиток електронних сервісів житлово-комунальної сфери столиці
Екополітика та охорона довкілля	
1. Запобігання змінам клімату та поліпшення якості атмосферного повітря	1.2. Екомодернізація енергетичних систем міста. Перехід на низьковуглецеві технології

2. Збереження та відтворення екосистем, поліпшення стану навколишнього природного середовища	2.1. Запобігання забрудненню, ефективне управління та раціональне використання водних ресурсів
	2.2. Виконання робіт з інженерного захисту територій
3. Розвиток та впровадження сучасної екологічно безпечної системи управління відходами	3.1. Розвиток ефективної системи управління відходами та розбудова інфраструктури
	3.2. Розвиток системи роздільного збирання побутових відходів, зокрема небезпечних відходів у складі побутових відходів
	3.3. Підвищення обізнаності населення міста щодо управління відходами
Публічний простір	
Упорядкування та розвиток публічного простору	1.1. Реалізація сучасних принципів просторового розвитку, зокрема упорядкування елементів благоустрою
	1.2. Забезпечення комфортних і безпечних умов перебування киян/ок і гостей міста в міських просторах

Виконання завдань та заходів Програми є запорукою сталого функціонування, відновлення та розвитку житлово-комунального господарства міста Києва на засадах безпечності, доступності, енергозбереження та екологічності. Реалізація Програми сприятиме задоволенню потреб споживачів у житлово-комунальних послугах, дозволить запобігти виникненню надзвичайних ситуацій, що пов'язані з функціонуванням систем життєзабезпечення міста Києва.

Період виконання Програми з 01 січня 2026 до 31 грудня 2028 року.

Програму узгоджено з основними законодавчими актами, з положеннями державних документів стратегічного характеру та нормативно-правовими документами, а саме:

Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695.

Енергетичною стратегією України на період до 2050 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р.

Стратегією розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2024 № 713-р.

Водною стратегією України на період до 2050 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р.

Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р.

Стратегією розвитку міста Києва до 2027 року, затвердженою рішенням Київської міської ради від 15.12.2011 № 824/7060 (у редакції рішення Київської міської ради від 05.12.2024 № 414/10222).

Концепцією відновлення та підвищення енергетичної стійкості міста Києва (Розподілена когенерація), затвердженою рішенням Київської міської ради від 16.05.2024 № 461/8427.

Схемою оптимізації систем водопостачання та водовідведення міста Києва, затвердженою рішенням Київської міської ради від 08.12.2022 № 5819/5860.

Схемою теплопостачання міста Києва на період до 2030 року, затвердженою рішенням Київської міської ради від 09.02.2023 року № 5927/5968.

Планом дій «Зелене місто» для міста Києва, затвердженого рішенням Київської міської ради від 02.11.2023 № 7286/7327.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

2.1. Стан атмосферного повітря

Атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища, являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень.

Забруднення атмосферного повітря – змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища.

Атмосферне повітря має здатність до самоочищення. Проте, від наявної кількості забруднюючих речовин, які надходять в атмосферу сьогодні, вона не встигає самоочищатися, що призводить до погіршення стану навколишнього природного середовища.

Забруднення повітря відбувається за рахунок природних та антропогенних джерел. До природних джерел відносяться пилові бурі, пожежі в лісах, космічний пил тощо. При цьому, значно більше забруднення відбувається за рахунок діяльності людини. Насамперед, це промислові підприємства, виробничі (промислові) і побутові відходи, активне використання транспорту на традиційних видах палива (бензин, дизельне паливо тощо).

Також повномасштабна війна на території України, розпочата з 24.02.2022 року російською федерацією проти України, активні бойові дії, бомбардування та горіння об'єктів промисловості, енергетики, житлового фонду, лісів, спричиняють утворення значних обсягів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Якість атмосферного повітря міста Києва є однією з найбільш важливих складових якості довкілля та життя і здоров'я населення, стан його забруднення визначається обсягами та структурою викидів забруднюючих речовин у процесі

функціонування транспортного комплексу міста, теплоенергетичних систем, промисловості, міського господарства.

Якість атмосферного повітря в місті Києві залежить від обсягів викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення. Основні зони забруднення повітря зосереджуються в місцях, що прилягають до автомагістралей та в місцях концентрації промислових підприємств.

Організоване стаціонарне джерело викиду – джерело викиду, з якого забруднюючі речовини надходять в атмосферне повітря через спеціально споруджені газоходи, димові труби, аераційні ліхтарі або інші споруди для відведення пилогазоповітряної суміші.

У структурі обсягів викидів забруднюючих речовин, шкідливих для довкілля та здоров'я населення, більшу частину викидів становлять викиди від пересувних джерел забруднення. Це, перш за все, автотранспорт столиці і, переважно, приватний.

Основним джерелом забруднення атмосферного повітря від стаціонарних джерел є промисловий комплекс міста. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря надходили від промислових підприємств, зокрема: СВП «Київські ТЕЦ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» ТЕЦ-5, ТЕЦ-6, СП «Завод «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО», ТОВ «Євро-Реконструкція».

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами здійснюється після отримання суб'єктом господарювання дозволу на викиди. Регулювання найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин унормовано вимогами чинного законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища.

З метою отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря здійснюється моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря, що є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища.

Програмою державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря агломерації міста Києва визначено основні вимоги до здійснення державного моніторингу, зокрема мережу пунктів спостережень, систему оприлюднення інформації щодо стану забруднення атмосферного повітря.

У місті Києві забезпечено безперервний моніторинг якості повітря. Система моніторингу якості повітря включає кілька автоматизованих сучасних станцій у різних районах міста. Моніторинг атмосферного повітря здійснюється за даними стаціонарних пунктів, наведених у таблиці 2.

Таблиця 2

Пункти моніторингу спостереження за станом атмосферного повітря¹

Адреса	Район	Програма робіт
Проспект Європейського Союзу, 64Г	Подільський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃

¹ Екологічний паспорт міста Києва за 2023 рік

URL: <https://ecodep.kyivcity.gov.ua/ekolohichniy-pasport-ta-rehionalna-dopovid/ekolohichniy-pasport>

Вулиця Щусєва, 20	Шевченківський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃
Вулиця Турівська, 28	Подільський	Діоксид сірки (SO ₂), оксиди азоту (NO; NO ₂ ; NO _x), монооксид вуглецю (CO), озон (O ₃), тверді частки (ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀)
Проспект Берестейський, 97	Святошинський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , бензол (C ₆ H ₆)
Вулиця Китаївська, 22	Голосіївський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , C ₆ H ₆
Вулиця Архітектора Вербицького, 26	Дарницький	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , аміак (NH ₃), сірководень (H ₂ S), меркаптани
Харківське шосе, 7/1	Дніпровський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀

Детальна інформація про стан атмосферного повітря за кожним пунктом моніторингу включає актуальну інформацію про концентрацію забруднюючих речовин, метеорологічні параметри та значення індексу якості повітря, які оприлюднюються щодня. Показники забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, зокрема станом на 07.07.2025 року наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Рівень забруднення атмосферного повітря у місті Києві станом на 07.07.2025
Правий берег

Стаціонарні пункти спостереження за станом атмосферного повітря	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційованих за складом (TSP), мкг/м ³	Діоксид азоту, мкг/м ³ ГДК - 200	Діоксид сірки, мкг/м ³ ГДК - 500	Оксид вуглецю, мкг/м ³ ГДК - 5000	Озон, мкг/м ³ ГДК - 160	Оксид азоту, мкг/м ³ ГДК - 400
проспект Європейського Союзу, 64-Г	32.4 (гранично допустима концентрація – 500), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 9.4, пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 21.3 пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 21.3 мкг/м ³	15.3	11.3	230.9	73.4	2.0
вул. Щусєва, 20	40.8 (гранично допустима концентрація – 500), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 11 мкг/м ³ , пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 25.4 мкг/м ³	23.4	8.3	246.6	65.7	4.1
вул. Турівська, 28	53.0 (гранично допустима концентрація – 500 мкг/м ³), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 10.1 мкг/м ³ , пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 27.7 мкг/м ³	23.0	8.6	213.6	75.7	2.8
просп. Берестейський, 97	26.3 (гранично допустима концентрація – 500 мкг/м ³), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 10.4 мкг/м ³ , пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 19.8 мкг/м ³	16.1	19.8	228.7	73.4	2.1
вул. Китаївська, 22	33.4 (гранично допустима концентрація – 500 мкг/м ³), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 9.1 мкг/м ³ , пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 21.3 мкг/м ³	25.4	8.6	222.2	53.5	4.7

Лівий берег

Стаціонарні пункти спостереження за станом атмосферного повітря	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційованих за складом (TSP), мкг/м ³	Діоксид азоту, мкг/м ³ ГДК - 200	Діоксид сірки, мкг/м ³ ГДК - 500	Оксид вуглецю, мкг/м ³ ГДК - 5000	Озон, мкг/м ³ ГДК - 160	Оксид азоту, мкг/м ³ ГДК - 400	Аміак ГДК - 200	Сірководень ГДК - 8
вул. Архітектора Вербицького, 26	33.6 (гранично допустима концентрація – 500 мкг/м ³), зокрема пилу фракції 2,5 мкм (ТЧ ₅) – 11.8 мкг/м ³ , пилу фракції 10 мкм (ТЧ ₁₀) – 22.8 мкг/м ³	17.1	6.2	261.5	80.6	6.1	2.7	2.2

Рівень забруднення атмосферного повітря оцінюється за загальним індексом якості повітря (CAQI, Common Air Quality Index), який формується автоматично на основі показників кількох основних забруднювачів: ТЧ2.5 і ТЧ10 (частки пилу), SO₂ (діоксид сірки), NO₂ (діоксид азоту), O₃ (приземний озон), CO (оксид вуглецю). Граничні межі визначення рівня забруднення атмосферного повітря відображено на рисунку 1. Чим нижчий показник CAQI, тим краща якість повітря.

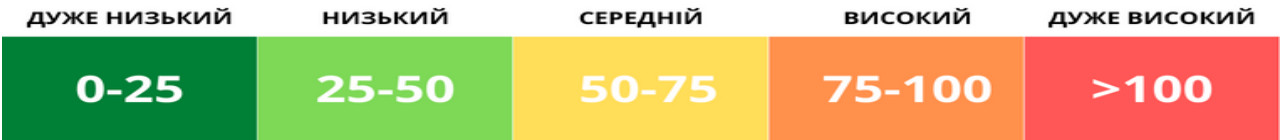

Рис. 1. Граничні межі визначення рівня забруднення атмосферного повітря

Таблиця 4

Загальний індекс якості повітря на стаціонарних пунктах станом на 07.07.2025 року у порівнянні з 07.07.2024 року

Пункти моніторингу спостереження	Загальний індекс якості повітря	
	2024	2025
вул. Китаївська, 22	12	17
вул. Щусєва, 20	25	19
просп. Європейського Союзу, 64-Г	-	22
вул. Турівська, 28	29	23
вул. Архітектора Вербицького, 26	25	25
проспект Берестейський, 97	25	31

Слідкувати за станом атмосферного повітря у місті Києві та радіаційним фоном у режимі реального часу можна на офіційному порталі Києва за посиланням: <https://asm.kyivcity.gov.ua/> та додатку «Київ Цифровий». На рисунку 2 відображено інформацію про рівень забруднення атмосферного повітря, зокрема станом на 07.07.2025 року, показники індексу якості повітря на одному з пунктів спостереження.

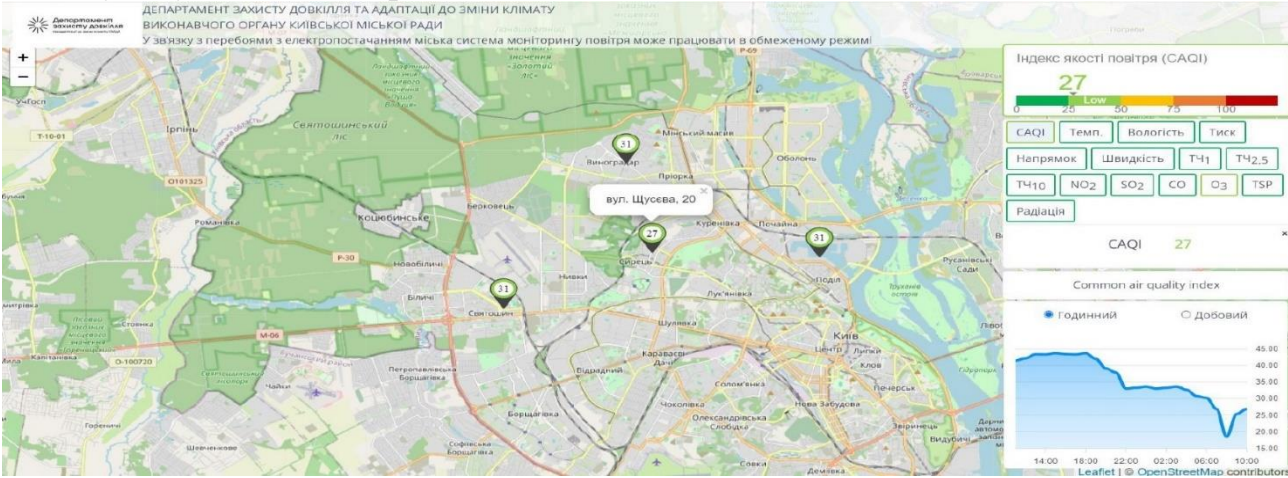

Рис. 2. Рівень забруднення атмосферного повітря станом на 07.07.2025 року.²

² Офіційний портал Києва
URL:
https://kyivcity.gov.ua/news/u_kiyevi_stanom_na_ranok_7_lipnya_riven_zabrudnenosti_povitrya_duzhe_nizkiy_radiat_siyiny_fon_u_normi_1027693/

Також інформація про стан атмосферного повітря у місті Києві оприлюднюється Центральною геофізичною обсерваторією імені Бориса Срезневського (посилання: <http://cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/index.php/uk/>).

Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського (далі – ЦГО), яка є головною гідрометеорологічною організацією з питань методичного керівництва мережею спостережень, здійснює спостереження, зокрема у місті Києві, за станом забруднення атмосферного повітря. Пункти спостережень ЦГО відображено на рисунку 3.

Мережа спостережень ЦГО ім. Бориса Срезневського за забрудненням повітря в м. Києві

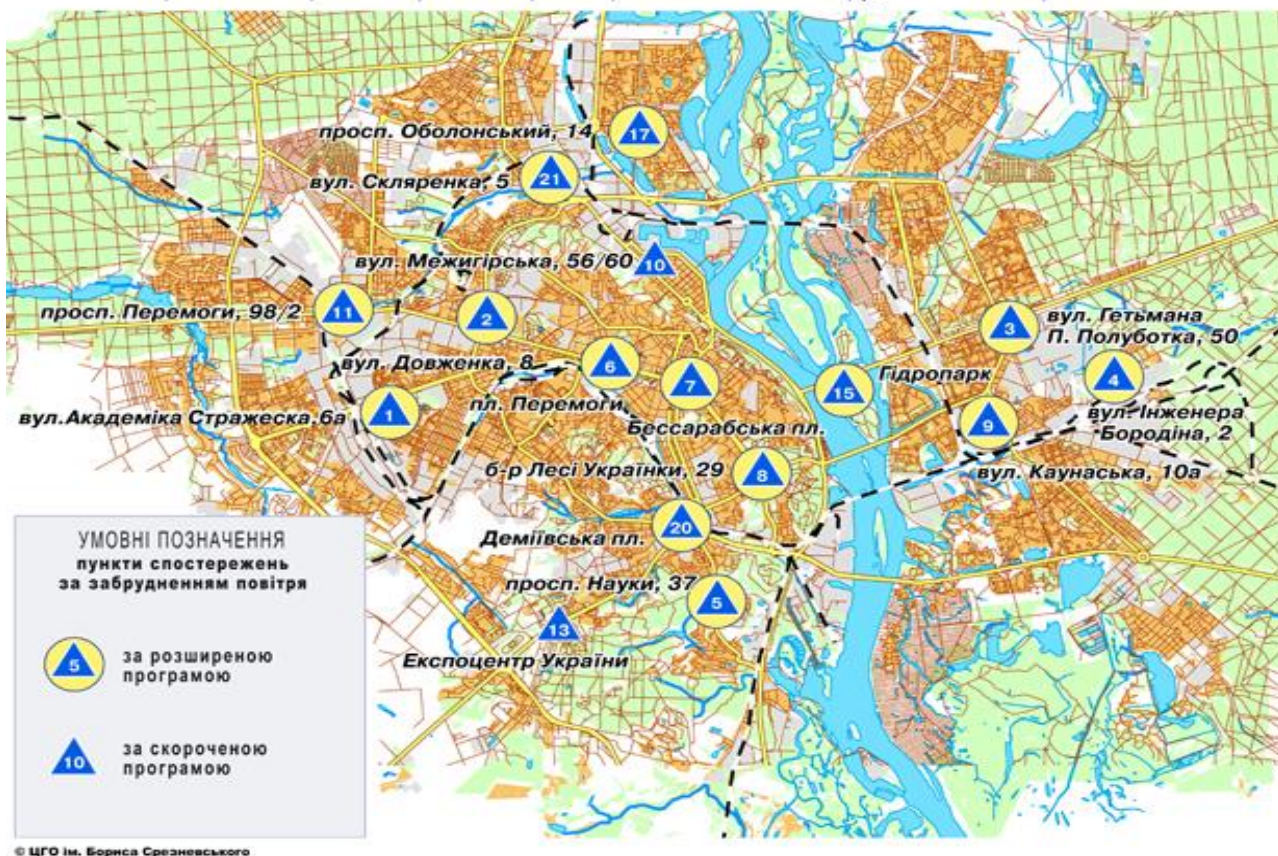

Рис. 3. Мережа спостережень ЦГО за забрудненням атмосферного повітря у місті Києві³

2.2. Водні ресурси та водоспоживання

Місто Київ багате на водні ресурси, що складаються з великої кількості різноманітних водних об'єктів. Система водопостачання та водовідведення міста Києва пов'язана єдиним технологічним процесом виробництва і транспортування питної води, відведення і очищення стічних вод.

Місто Київ забезпечується питною водою з трьох джерел водопостачання – річок Дніпро, Десна та підземних водоносних горизонтів. Поверхнева вода з річок Дніпро та Десна на водопровідних очисних спорудах проходить повний технологічний цикл очистки та знезараження, після яких вода подається у централізовану систему водопостачання.

³ Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського
URL: <http://cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/index.php/uk/>

Водозабір для підготовки питної води та подачі її у централізовану систему водопостачання міста Києва здійснюється з трьох джерел: 30% – р. Дніпро, 60% – р. Десна, 10% – артезіанські джерела.

Якість питної води централізованої системи господарсько-питного водопостачання міста Києва цілодобово контролюється хіміко-бактеріологічними лабораторіями ПрАТ «АК «Київводоканал»⁴ та відповідає чинним нормативним вимогам. На виході з очисних споруд контроль здійснюється щоденно за 22 показниками, щомісячно за 48 та щорічно за 76; на артезіанських насосних станціях перевірка проводиться в свердловинах та на виході з насосних станцій; у розподільчих водопровідних мережах міста якість води перевіряється щоденно без вихідних у 35 контрольних точках на різних вулицях по всіх районах Києва. Головна лабораторія Київводоканалу щодня аналізує більше 70 проб.

Централізована система водопостачання міста Києва станом на 01.01.2025 складається з Дніпровської та Деснянської водопровідних станцій, 357 артезіанських свердловин, 78 водопровідних насосних станцій I, II, III, IV підйомів та окремо розташованих станцій підкачування холодної води (без насосних станцій першого підйому, встановлених на артезіанських свердловинах, у кількості 357 од.), водопровідних мереж загальною протяжністю 4364,57 км, зокрема, водоводів – 400,74 км; вуличних мереж – 2644,05 км; внутрішньоквартальних та дворових мереж – 1319,78 км.

Загальна протяжність ветхих та аварійних ділянок мереж становила 2220,17 км, зокрема, водоводів – 392,09 км; вуличних мереж – 1219,33 км; внутрішньоквартальних та дворових мереж – 608,75 км.

Проектна потужність водозабірних споруд та мереж водопостачання станом на 01.01.2025:

Дніпровська водопровідна насосна станція – 600,0 тис. куб. м/добу;

Деснянська водопровідна насосна станція – 1080,0 тис. куб. м/добу;

Артезіанські свердловини – 388,8 тис. куб. м/добу;

Водопровідна мережа – 2068,8 тис. куб. м/добу.

Відповідно до статті 25 Водного кодексу України з метою систематизації даних про забір та використання вод, скидання зворотних вод та забруднюючих речовин, наявність систем оборотного водопостачання та їх потужність, а також про діючі системи очищення стічних вод та їх ефективність ведеться державний облік водокористування.

Організація ведення державного обліку водокористування здійснюється Державним агентством водних ресурсів України шляхом подання водокористувачами звітів про водокористування.

За даними Державного агентства водних ресурсів України протягом останніх чотирьох років відбувалося поступове скорочення обсягів споживання водних ресурсів, від 719 млн м³ у 2020 році до 526 млн м³ у 2023 році. (таблиця 5). У 2023 році обсяг споживання водних ресурсів знизився на 26,8 % порівняно

⁴ Офіційний сайт ПрАТ «Київводоканал»
URL: <https://vodokanal.kiev.ua/>

з 2020 роком і становив 526 млн м³ води. Переважна більшість води забрано із поверхневих джерел – 504 млн м³ або 95,8 %, з підземних джерел – 22 млн м³ або 4,2 %.

Таблиця 5

*Основні показники використання води у місті Києві, млн м³
(за даними Державного агентства водних ресурсів України)*

Показник	2020	2021	2022	2023
Забрано води з природних водних об'єктів, всього, зокрема:	719	563	511	526
з поверхневих джерел	684	536	492	504
з підземних водних об'єктів	35	27	19	22
Використано свіжої води, з неї на:	666	499	453	459
питні і санітарно-гігієнічні потреби	242	130	98	101
виробничі потреби	424	369	355	358

Система водовідведення

Централізована система водовідведення Києва включає близько 2,8 тисяч кілометрів мереж для збору, відведення та транспортування стічних вод, 34 каналізаційних насосних станцій з їх перекачування та Бортницької станції аерації (далі – БСА), яка забезпечує приймання та очищення стічних вод Києва та прилеглих міст. Частка ветхих та аварійних ділянок мереж в загальній їх протяжності становила 29,8 %, з них головних колекторів – 8 %, напірних трубопроводів – 29,6 %, вуличних мереж – 31,0 %, внутрішньоквартальних та дворових мереж – 31,5 %.

Загальне водовідведення у 2023 році становило 534,2 млн м³. Скидання забруднених зворотних (стічних) вод негативно впливають на водні ресурси. Протягом 2023 року у водойми скинуто 12,9 млн м³ забруднених зворотних вод, або 2,4 % від загального скидання у поверхневі водні об'єкти. Нормативно-очищених на спорудах – 229,5 млн м³ (43,0 %); нормативно чистих без очистки – 291,8 млн м³ (54,6 %) скинуто у поверхневі водні об'єкти (таблиця 6).

Таблиця 6

*Основні показники водовідведення у місті Києві, млн м³
(за даними Державного агентства водних ресурсів України)*

Показник	2020	2021	2022	2023
Загальне водовідведення, з нього	639,6	580,0	523,7	534,2
у поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, зокрема:	639,6	580,0	523,7	534,2
забруднених зворотних вод	16,5	16,2	15,2	12,9
нормативно чистих без очистки	358,6	296,0	295,9	291,8
нормативно-очищених на спорудах	264,5	267,8	212,6	229,5
Обсяг оборотного, повторного та послідовного використання води	723	308	222	331

У місті Києві спостерігаються порушення у роботі мереж і споруд системи водовідведення. Трапляються випадки скидання до міської системи

централізованого водовідведення стічних вод із вмістом жирів, нафтопродуктів, сміття, піску, шкідливих речовин та агресивних хімічних сполук, а також інших заборонених до скидання в міську каналізацію речовин, які руйнують каналізаційні мережі та порушують технологічні регламенти роботи очисних споруд Бортницької станції аерації.

Це призводить до засмічень та проривів каналізаційних колекторів з впливом на поверхню стоків, у складі яких можуть міститися шкідливі та небезпечні для життя і довкілля речовини, що безпосередньо погіршує санітарно-епідемічну ситуацію у місті.

Щороку у місті Києві трапляється понад 100 аварійних ситуацій на великих каналізаційних колекторах. Крім того, згідно із статистичними даними, у 2024 році ліквідовувалося 11000 засмічень у каналізаційних мережах.

Головними проблемами каналізаційного господарства є високий рівень зношеності обладнання та споруд об'єктів системи водовідведення, зокрема Бортницької станції аерації, яка є єдиним комплексом очисних споруд каналізаційних стічних вод міста Києва та прилеглих міст і селищ Київської області. У зв'язку з тривалим терміном експлуатації основних споруд і обладнання в умовах агресивного середовища відбувається руйнування залізобетонних та металевих конструкцій технологічних споруд. Через значний знос виходить з ладу насосне та повітродувне обладнання, а від корозійних процесів руйнуються трубопроводи. Як наслідок, всі блоки станції, як і допоміжні споруди, потребують докорінної реконструкції та переоснащення, а окремі споруди – нового будівництва.

У незадовільному стані знаходяться каналізаційні колектори, які збудовані у 1950–1980 роках та дюкерні переходи через річку Дніпро, що потребують негайного ремонту. З метою підвищення надійності роботи системи централізованого водовідведення необхідно щорічно проводити заміну і реконструкцію не менше 50 км найбільш зношених та аварійних каналізаційних мереж.

Також потребують ремонту каналізаційні мережі, більша частина яких експлуатується понад 50 років. Така ситуація є передумовою виникнення аварій на колекторах. Загалом подальше використання застарілого обладнання та технологій призводить до підвищення енергоємності послуг з водовідведення та збільшення вірогідності аварій на насосних водопровідних і каналізаційних станціях, що може спричинити необхідність одночасного відключення великої кількості абонентів.

Ще однією проблемою системи водовідведення є відсутність доступу деяких житлових масивів малоповерхової забудови приватного сектора до централізованої системи водовідведення.

Аналіз сучасного стану централізованої системи водопостачання та водовідведення, а також якості питної води виокремлює ряд ключових проблем, які потрібно вирішувати, та які потребують значних вкладень на модернізацію та розвиток галузі.

2.3. Ґрунти (зсувні процеси)

Місто Київ історично знаходиться у зоні розвитку та постійної загрози виникнення зсувних процесів, що зумовлено складним рельєфом, геологічними та гідрогеологічними умовами, а також техногенним навантаженням на навколишнє природне середовище.

Складність рельєфу території міста, геологічної структури схилів гідротехнічних умов є постійно діючими факторами, які обумовлюють виникнення зсувних процесів.

Сучасна активізація гравітаційних процесів у міській зсувонебезпечній зоні, що має складний ерозійно розчленований рельєф, спровокований масовою забудовою схилів р. Либідь, малих річок, ярів і крупних балок (Совська, Кучмин Яр, Воздвиженська балка, Богуславська балка, Петрівський яр). Більша частина міста розташована на високому (від 104 м до 196 м над рівнем моря) правому березі Дніпра – Київському плато, порізаному густою сіткою ярів на окремі височини та гори-останці: Печерські пагорби, Старокиївська, Щекавиця, Хоревиця, Лиса, Чорна, Батієва гори та інші. Також характерними рисами рельєфу Правобережжя є яри (Бабин, Протасів, Кмитів, Смородинський тощо). Менша частина міста лежить на низинному лівому березі Дніпра.

Загальна площа зсувонебезпечної і зсувної зони міста Києва складає 5121,06 га, за станом яких ведеться постійний моніторинг.

Крім впливу небезпечних природних явищ існує ризик надзвичайних ситуацій техногенного характеру внаслідок руйнування об'єктів міської інфраструктури, спричинених воєнними діями збройної агресії російської федерації на території України, зокрема у місті Києві.

Єдиним підприємством у місті Києві, яке здійснює природоохоронні заходи, спрямовані на забезпечення захисту територій міста Києва від зсувів, здійснення постійного контролю за дотриманням вимог протизсувного режиму суб'єктами господарювання, проведення постійного моніторингу стану зсувної і зсувонебезпечної території міста, роботи з поточного ремонту та утримання протизсувних гідротехнічних споруд комунальної власності міста Києва як підземних, так і наземних, кількість яких щороку збільшується, є комунальне підприємство «Спеціалізоване управління протизсувних підземних робіт» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» (далі – підприємство).

На балансі підприємства станом на 01.01.2025 року перебуває 898 одиниць протизсувних гідротехнічних споруд протяжністю 225561,4 пог. м, які поділяються на дві групи:

підземні споруди (дренажні штольні, галереї, колектори та колодязі);

поверхневі споруди (дренажі, водостоки, лотки, підпірні стінки, оглядові свердловини, репери, колодязі глибиною до 2 м).

Протяжність протизсувних гідротехнічних мереж міста Києва наведено у таблиці 7.

Протяжність протизсувних гідротехнічних мереж міста Києва

Показник	станом на 01.01.2025
Кількість одиниць гідротехнічних споруд, од. / протяжність, пог. м, зокрема:	898 / 225561,4
дренажно-штовальні системи	77448,4
дренажі мілкового залягання (колодязі до 2 м)	9906,1
лотки та відкриті водостоки	28171,9
підпірні стінки довжиною	33962,2
водостоки дренажні та дощові колектори закритого типу	61565,8
інші гідротехнічні споруди	14507,0

Основна кількість дренажних шtolень і галерей побудована впродовж ХХ століття. Найбільша кількість дренажів глибокого закладання знаходяться на схилах Дніпра, а також на схилах Батиєвої, Черепанової гір і долини річки Либідь. Найбільша глибина залягання дренажних шtolень у місті Києві близько 35 м.

Проблемою експлуатації таких об'єктів є поступовий фізичний знос та корозія конструкцій, що потребує періодичного проведення ремонтних робіт з заміною елементів шtolень і галерей. Крім того, є випадки механічного пошкодження підземних дренажних споруд при улаштуванні глибоких паль на будівельних об'єктах та несанкціоновані підключення побутової каналізації приватної забудови в підземні дренажні споруди. Наявність зазначених проблем може призвести до аварійних ситуацій та завдати шкоди довкіллю.

2.4. Управління відходами

Важливою частиною охорони здоров'я населення та навколишнього природного середовища є санітарне очищення міста, яке включає комплекс планувальних, організаційних, санітарно-технічних та господарських заходів щодо запобігання утворенню, зменшенню обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу та відновленню.

Актуальною проблемою в сучасних умовах є проблема накопичення, зберігання, оброблення та видалення твердих побутових відходів (ТПВ). Система управління відходами потребує вдосконалення та постійної адаптації до зростання кількості та різноманітності побутових відходів внаслідок зміни обсягу житлового фонду, торгівлі, виробництва, а також обсягів відходів від руйнувань через військову агресію російської федерації проти України.

Стратегія розвитку комунального господарства у сфері управління побутовими відходами у місті Києві – це роздільний збір побутових відходів; зменшення навантаження на полігони відходів; будівництво об'єктів оброблення відходів; реконструкція сміттєспалювального заводу «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО», полігону № 6 великогабаритних та будівельних відходів; закриття полігону ТПВ № 5 у с. Підгірці Обухівського району Київської області і перетворення його на сучасний, екологічно безпечний об'єкт у сфері управління відходами.

Однією із загроз, яка може мати відчутний вплив на стан сфери управління відходами у місті Києві в найближчому майбутньому, є відсутність альтернативних полігону ТПВ № 5 у с. Підгірці Обухівського району Київської області потужностей для видалення або іншого методу оброблення відходів.

Утворення твердих побутових відходів у м. Києві

Щорічно в місті Києві утворюється понад 1,0 млн т змішаних побутових відходів. За обсягом основна частка відходів у м. Києві – це змішані побутові відходи, що утворюються в процесі життєдіяльності людини і накопичуються у житлових будинках, громадських, навчальних, лікувальних, торговельних та інших закладах. Це найбільша за обсягами накопичення група відходів споживання, яка відрізняється від усіх інших відходів за своїм походженням та складом.

Відходи, утворені мешканцями міста Києва, вивозяться до місць видалення відходів: полігону ТПВ № 5 в с. Підгірці Обухівського району Київської області; полігону великогабаритних та будівельних відходів № 6 (вул. Пирогівський шлях, 94-96); сміттєзвалищ Київської області та сміттєспалювального заводу «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО».

Таблиця 8

Обсяг твердих побутових відходів та їх компонентів, які збираються роздільно, куб. м.

	2023 рік	2024 рік
Змішані ТПВ	6 413 996,61	6 362 706,48
Великогабаритні ТПВ	464 309,31	401 450,55
Макулатура (картон, папір)	260 724,68	266 216,73
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)	47 757,14	26 754,43
Скло (склотара, скlobій)	19 650,04	16 933,80

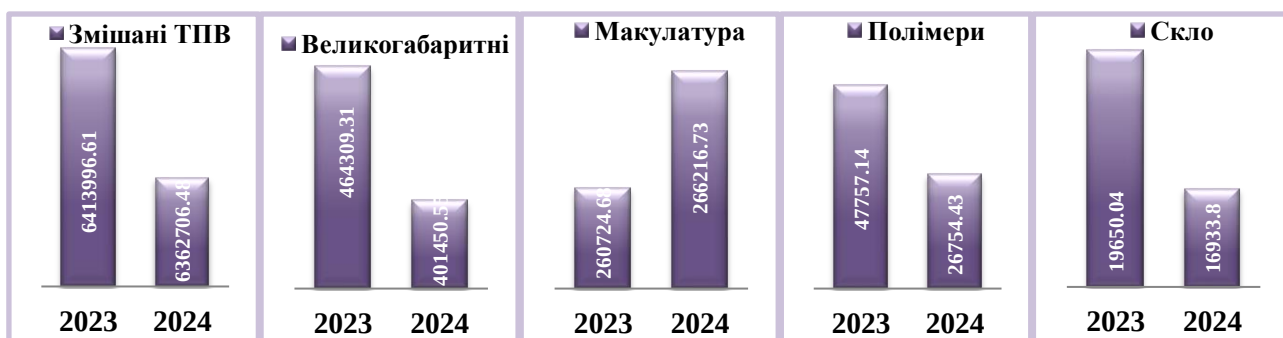

Рис. 4. Динаміка обсягу твердих побутових відходів та їх компонентів, які збираються роздільно у 2023-2024 роках, м. куб

Роздільний збір побутових відходів

Організація роздільного збирання побутових відходів є складовою системи управління побутовими відходами, допомагає комплексно вирішувати проблеми в екологічному, естетичному та економічному напрямках.

На сьогодні в місті Києві впроваджується двохконтейнерна технологічна схема роздільного збору побутових відходів, яка передбачає розділення усіх побутових відходів на стадії їх утворення на дві групи: органічні (вологі)

відходи, що здатні до біологічного розпаду (харчові відходи, рослинні рештки) і всі інші відходи (сухі) – (картон, папір, текстиль, поліетилен, пластмаса, шкіра, гума тощо), які можуть бути використані, як вторинна сировина та ресурсозберігаючий компонент. Таким чином, на прибудинкових територіях житлових будинків встановлено контейнери для змішаних відходів та «сухих відходів» – контейнери-сітки.

Це є першочерговим етапом впровадження роздільного збору відходів у місті Києві. Разом з цим, у місті впроваджено ряд проєктів з реалізації системи роздільного збирання побутових відходів та встановлення контейнерів для збирання окремих видів відходів, тобто другий етап роздільного збору відходів.

Роздільно зібрані відходи з таких контейнерів гарантовано не потрапляють на полігон, а вивозяться окремим спецтранспортом на сортувальні лінії та станції, де досортуються, та відправляються на підприємства, які мають відповідні виробничі потужності для переробки вторинної сировини.

Роздільне збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів здійснюється у контейнери різних конструкцій, місткості та кольорів, в залежності від видів відходів.

Кількість контейнерних майданчиків, які облаштовано контейнерами з можливістю сортування ТПВ, становить близько 2771 од., що складає 41 % від загальної кількості.

Таблиця 9

Обсяг зібраних окремих компонентів відходів у місті Києві

Зібрано окремих компонентів відходів:	2023 рік	2024 рік
Батарейок, кг	12 041	10 147
Енергозберігачів і люмінесцентних ламп, шт	12 636	17 070
Ртутних термометрів, шт	1 812	1 418

Рис. 5. Динаміка зібраних окремих компонентів відходів у місті Києві у 2023-2024 роках

У порівнянні з 2023 роком зменшено обсяги змішаних побутових відходів на 0,8 %, окремих компонентів побутових відходів (макулатура, скло, пластик) – на 5,55 %; великогабаритних відходів на 13,5 %.

Для підвищення обізнаності населення існує необхідність у постійному проведенні інформаційно-просвітницької роботи, інформаційних та роз'яснювальних кампаній щодо управління відходами, дотримання правил сортування побутових відходів.

Небезпечні побутові відходи

Небезпечні відходи – відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів та засобів управління з ними.

Для збору небезпечних відходів у складі побутових з січня 2018 року КП «Київкомунсервіс» розпочало роботу зі встановлення контейнерів у всіх адміністративних районах столиці. Контейнери призначені для збору відпрацьованих батарейок, непошкоджених ртутних термометрів та енергозбережних ламп, відповідні отвори якого містять позначки для кожного типу відходів. Ртутьвмісні термометри та енергозбережні лампи потрібно викидати лише в упаковці, або ж загорнутими у папір, аби уникнути їх пошкодження. Вивезення небезпечних побутових відходів із відповідних контейнерів здійснюється у міру їх заповнення за заявкою від балансоутримувача, на території якого контейнер встановлено.

За період 2021–2023 років КП «Київкомунсервіс» зібрано небезпечних побутових відходів: 35271 кг відпрацьованих батарейок; 8577 од. непошкоджених ртутьвмісних термометрів; 68 791 од. енергозбережних та люмінесцентних ламп.

Передано на перероблення та утилізацію: 12 750 кг відпрацьованих батарейок; 13667 од. енергозбережних та люмінесцентних ламп; 71113 од. непошкоджених ртутьвмісних термометрів.

Видалення побутових відходів. Полігон твердих побутових відходів № 5 та полігон великогабаритних та будівельних відходів № 6.

Видалення твердих побутових відходів (ТПВ), що вивозяться з міста Києва, здійснюється на полігоні твердих побутових відходів № 5 в с. Підгірці Обухівського району Київської області (далі – полігон ТПВ № 5) та полігоні великогабаритних та будівельних відходів № 6, розташованого на вул. Пирогівський шлях, 94-96 в Голосіївському районі міста Києва (далі – полігон № 6), оператором яких є ПрАТ «Київспецтранс».

Полігони побутових відходів є інженерними спеціалізованими спорудами, які призначені для видалення побутових відходів, повинні забезпечувати санітарне та епідемічне благополуччя населення, екологічну безпеку навколишнього природного середовища, запобігати розвитку небезпечних геологічних процесів і явищ.

Головним елементом негативного впливу полігонів ТПВ на довкілля є фільтрат, який після проходження через товщу відходів збагачується токсичними речовинами, що входять до складу відходів або є продуктами їх розкладання.

Сміттєспалювальний завод «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО»

У місті Києві розташований сміттєспалювальний завод «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» (далі – завод «Енергія»), на якому здійснюється операція з відновлення близько 12 % побутових відходів від загального обсягу змішаних побутових відходів.

Обсяги відновлення побутових відходів за 2021–2024, тис. т
(КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО»)

2021	2022	2023	2024
158,151	129,768	141,192	138,6

Теплова енергія, яка генерується у процесі спалювання відходів, забезпечує гарячим водопостачанням та опаленням мешканців столичного житлового масиву «Позняки».

Завод «Енергія» введено в експлуатацію в 1987 році, основне обладнання якого відпрацювало парковий ресурс, потребує модернізації та реконструкції.

З метою зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря здійснюється технічне переоснащення СП «Завод Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» в частині системи очищення димових газів, яким передбачено упровадження чотирьох пускових комплексів.

Санітарне очищення міста є складною в організаційному та технічному сенсі галуззю комунального господарства. Розвиток галузі базується на підставі проєктних рішень, об'єднаних за цілями та завданнями, які формуються у програмних документах місцевого розвитку.

Для підтримання належного санітарно-екологічного стану міста Києва, розвитку системи управління відходами необхідно розробляти та реалізовувати комплексні заходи, направлені на утримання та безпечну експлуатацію об'єктів видалення та відновлення побутових відходів, будівництва об'єктів оброблення побутових відходів, розвитку системи роздільного збору побутових відходів, об'єктів системи теплопостачання, спрямованих на забезпечення охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів.

Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо проєкт Програми не буде затверджено

Програма є комплексним планувальним документом, досягнення її цілей та завдань забезпечить реалізація низки заходів. Неприйняття Програми унеможливить досягнення головних цілей, спрямованих на забезпечення функціонування, відновлення та розвиток житлово-комунального господарства з урахуванням принципів безпечності, доступності енергоефективності та екологічності міста Києва.

Відмова від затвердження Програми залишає невирішеними питання щодо запобігання виникненню аварійних ситуацій у системах життєзабезпечення міста, зокрема у сфері теплоенергетики, водопровідно-каналізаційному господарстві, управлінні відходами, інженерному захисті територій та інших напрямках.

Прогнозні зміни у разі незатвердження Програми.

Атмосферне повітря. Збільшення рівня забруднення атмосферного повітря через неможливість здійснення технічного переоснащення підприємств теплоенергетичного господарства у зв'язку з відсутністю таких заходів у програмних документах місцевого розвитку.

Водні ресурси. Погіршення стану водних об'єктів через замуленість,

випуски стоків дощової каналізації без очищення. З дощовими й талими водами до водних об'єктів можуть потрапляти різні сполуки, які призводять до забруднення води. Підвищений рівень зношеності інфраструктурних об'єктів. Нemoжливiсть здiйснювати роботи з відновлення, модернізації об'єктів системи водопостачання та водовідведення у зв'язку з відсутністю таких заходів у програмних документах місцевого розвитку.

Грунти (зсувні процеси). Відсутність постійної підтримки протизсувних гідротехнічних споруд та територій в експлуатаційній готовності, технічного огляду та ремонту споруд, що можуть призвести до аварійних ситуацій з непередбачуваними наслідками для довкілля та населення.

Управління відходами. Накопичення відходів, наявність несанкціонованих місць зберігання відходів, негативний вплив відходів на навколишнє природне середовище, зокрема на якість атмосферного повітря, та, як наслідок, на здоров'я людей.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Усі заходи Програми, окрім одного, стосуються всього міста Києва. Лише захід з технічного переоснащення, реконструкції, утримання та експлуатації полігону ТПВ № 5, планується реалізовувати в селі Підгірці Обухівського району Київської області (далі – полігон ТПВ № 5).

Операцію з видалення побутових відходів на полігоні ТПВ № 5 здійснює ПрАТ «Київспецтранс» відповідно до вимог законодавства та технологічного обладнання, яке забезпечує захист ґрунтових вод, вилучення та знешкодження фільтрату. Для утилізації фільтрату на полігоні ТПВ № 5 експлуатується система очищення стічних вод.

З метою запобігання шкоди довкіллю, забезпеченню екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів проводяться моніторингові спостереження⁵ діяльності полігону ТПВ № 5 щодо впливу на якість атмосферного повітря, стану забруднення ґрунту, підземних вод, вимірювання рівня шуму в межах санітарно-захисної зони та на межі житлової забудови; кількісних та якісних показників фільтрату, якості води перед її скиданням від локальних очисних споруд фільтрату та інші.

У 2024 році здійснювалися моніторинги екологічних показників від планової діяльності полігону ТПВ № 5 в межах санітарно-захисної зони та на межі житлової забудови.

Атмосферне повітря. Дослідження якості атмосферного повітря здійснювалося ТОВ «Центральна біохімічна лабораторія» на межі санітарно-захисної зони в чотирьох контрольних точках у різних напрямках: північний, південний, східний та західний та на межі найближчої житлової забудови в двох точках, а саме: с. Підгірці житловий будинок, с. Креничі житловий будинок.

⁵ Офіційний сайт ПрАТ «Київспецтранс»

URL: <https://kst.in.ua/pro-kompaniyu/dokumenty/zvity-pisliaproektnoho-monitorynhu/>

У відібраних пробах концентрації діоксиду азоту, ангідриду сірчистого, аміаку, формальдегіду, фенолу, сірководню, пилу, оксиду вуглецю не перевищують рівнів гранично-допустимих концентрацій, що відповідають вимогам Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів.

Грунти. Моніторингові дослідження стану і забруднення ґрунту, зокрема на вміст важких металів, в межах санітарно-захисної зони та на межі житлової забудови здійснено ТОВ «Центральна біохімічна лабораторія». За результатами досліджень проб ґрунту, перевищень гранично допустимих концентрацій речовин не встановлено.

Здійснювався моніторинг ґрунту навколо полігону ТПВ № 5 та на його території. Дослідження виконано Державною установою «Київський міський центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» на території полігону ТПВ № 5 та на відстані 50, 100, 200 і 500 м від полігону. За результатами дослідження у пробах ґрунту в зоні впливу полігону ТПВ № 5 концентрації шкідливих речовин не перевищують гранично допустимої концентрації, що відповідає вимогам Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів.

Підземні води. Полігон ТПВ № 5 розташований у верхів'ї балки Марусин Яр між селами Креничі на заході, Підгірці на сході, Великі Дмитровичі на південному сході Обухівського району Київської області.

Здійснювалися обстеження свердловин, вимірювання рівнів підземних вод в робочих свердловинах спостережної мережі, їх желонування (прокачування), відбір проб води із свердловин, лабораторні роботи, обробки польових і лабораторних даних.

За період експлуатації полігону ТПВ № 5 вміст компонентів макроскладу в підземних водах бучацького водоносного горизонту не перевищував гранично допустимі концентрації, хімічний склад води в бучацьких відкладах змінювався в незначних межах, що свідчить про відсутність впливу діяльності полігону ТПВ № 5 на підземні води водоносного горизонту.

Підземні води в сучасних алювіальних та алювіально-делювіальних відкладах в с. Креничі, Ходосівській балці та в балці Марусин Яр за період спостережень з 2000 р. не зазнали негативного впливу від діяльності полігону ТПВ № 5.

Для забезпечення господарсько-питних потреб на полігоні ТПВ № 5 пробурена свердловина глибиною 140 м, яка розташована на південному сході від першої черги полігону. За хімічним складом вода із свердловини відноситься до гідрокарбонатно-кальцієвого типу, за визначеними показниками макро- і мікро складу вода із свердловини відповідає вимогам Державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». Для питних потреб на полігоні ТПВ № 5 використовується привозна бутильована вода.

Площа зміни хімічного складу підземних вод не виходить за межі санітарно-захисної зони полігону ТПВ № 5 і не досягає прилеглих сіл Креничі, Підгірці та Ходосівка.

Управління відходами. У селі Підгірці Обухівського району Київської області розташований полігон твердих побутових відходів № 5.

Операцію з видалення побутових відходів на полігоні ТПВ № 5 здійснює ПрАТ «Київспецтранс» відповідно до вимог законодавства та технологічного обладнання, яке забезпечує захист ґрунтових вод, вилучення та знешкодження фільтрату. Для утилізації фільтрату на полігоні ТПВ № 5 експлуатується система очищення стічних вод. У 2015 році міська влада відновила систему переробки фільтрату «ROCHEM UF – Systeme GmbH» за технологією німецької компанії «ROCHEM», без роботи якої існував ризик потрапляння накопиченого фільтрату у навколишнє природне середовище.

Полігон ТПВ № 5 складається з двох ділянок складування та допоміжної інфраструктури. З метою зменшення негативного впливу на довкілля та недопущення аварійних ситуацій у 2016–2018 роках рішеннями Київської міської ради затверджено перелік комплексних заходів, які спрямовані на поетапне екологічно безпечне завершення експлуатації полігону ТПВ № 5. Пріоритетними заходами у ході реконструкції є облаштування підпірної стіни довжиною 270 метрів та посилення дамби № 2, що убезпечить від витоків фільтрату з території полігону. Виконання цих робіт дозволить зменшити ризик виникнення аварійних ситуацій, а також провести роботи з її рекультивації.

Заходи, які виконувались з реконструкції полігону ТПВ № 5, продовжуються і досі. Повне припинення робіт на об'єкті може призвести до руйнування вже виконаних робіт та до забруднення навколишнього природного середовища внаслідок атмосферних опадів та інших чинників.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються проєкту Програми, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Атмосферне повітря. Однією з найважливіших екологічних проблем міста Києва є забруднення атмосферного повітря. Серед основних джерел забруднення атмосфери є стаціонарні джерела підприємств теплоенергетичного комплексу. Обладнання та споруди таких підприємств мають високий рівень зносу, потребують модернізації, капітального ремонту, упровадження нових пускових комплексів для уловлювання та знешкодження забруднюючих речовин в атмосферне повітря з використанням сучасних технологій.

Водні ресурси. У місті Києві спостерігаються порушення у роботі мереж і споруд системи водовідведення. Трапляються випадки скидання до міської системи централізованого водовідведення стічних вод із вмістом шкідливих речовин та агресивних хімічних сполук, а також інших заборонених до скидання в міську каналізацію речовин, які руйнують каналізаційні мережі та порушують технологічні регламенти роботи очисних споруд Бортницької станції аерації. Це призводить до засмічень та проривів каналізаційних колекторів з впливом на

поверхню стоків, у складі яких можуть міститися шкідливі та небезпечні для життя і довкілля речовини, що безпосередньо погіршує санітарно-епідемічну ситуацію у місті.

Загальна кількість аварій збільшуватиметься в декілька разів через високий рівень зношеності об'єктів системи водопостачання та водовідведення.

Грунти (зсувні процеси)

Місто Київ історично знаходиться у зоні розвитку та постійної загрози виникнення зсувних процесів, що зумовлено складним рельєфом, геологічними та гідрогеологічними умовами, а також техногенним навантаженням на навколишнє природне середовище.

Складність рельєфу території міста, геологічної структури схилів гідротехнічних умов є постійно діючими факторами, які обумовлюють виникнення зсувних процесів. Через значні перепади відміток рельєфу, поширення ґрунтів з особливими властивостями, коливання рівня підземних вод, вплив техногенних факторів у місті Києві спостерігаються зсувні, просадні, суфозійні процеси, підтоплення, тощо.

Поступовий фізичний знос та корозія конструкцій протизсувних гідротехнічних споруд, наявність випадків механічного пошкодження підземних дренажних споруд при улаштуванні глибоких паль на будівельних об'єктах та несанкціоновані підключення побутової каналізації приватної забудови в підземні дренажні споруди можуть призвести до аварійних ситуацій з непередбачуваними наслідками для довкілля та населення.

Управління відходами. Ще однією екологічною проблемою у місті Києві є проблема управління відходами. На території міста Києва щорічно утворюються значні обсяги відходів виробництва та споживання, які є джерелом екологічної небезпеки для довкілля, життя та здоров'я людей.

Основні проблеми сфери управління відходами є недосконалість системи управління відходами; роздільного збору та оброблення відходів, а також відсутність потужностей з оброблення (сортування, відновлення, видалення) відходів за сучасними екологічно безпечними технологіями.

Щодо територій з природоохоронним статусом

Ймовірні наслідки від об'єктів житлово-комунальної інфраструктури, що пропонуються Програмою, на території з природоохоронним статусом (природно-заповідного фонду та екологічної мережі), відсутні.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Одними з основних засад є:

інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;

запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища.

Правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», яким визначено основні завдання та принципи у сфері охорони навколишнього природного середовища. Статтею 20 цього Закону визначено повноваження Київської міської державної адміністрації.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, зокрема забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів.

Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» встановлено правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля.

Оцінка впливу на довкілля здійснюється суб'єктами оцінки впливу на довкілля з дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, з урахуванням стану довкілля в місці, де планується провадити плановану діяльність, екологічних ризиків і прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону.

Атмосферне повітря. Правові, організаційні та екологічні вимоги в галузі охорони і використання атмосферного повітря визначені Законом України «Про охорону атмосферного повітря», який регулює питання стандартизації і нормування, організаційно-правових заходів в галузі охорони атмосферного повітря та іншими нормативно-правовими актами.

Водні ресурси. Водні відносини в Україні регулюються Водним кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими документами, які розроблено для забезпечення збереження, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Основні чинні акти законодавства та норми у сфері користування водними ресурсами:

закони України: «Про питну воду та питне водопостачання», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування», яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

постанови Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів», «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» та інші нормативно-правові документи у сфері користування водними ресурсами.

Ґрунти (зсувні процеси). Кодексом цивільного захисту України регулюються відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій. Відповідно до статті 34 глави 8 «Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист» Кодексу цивільного захисту України інженерний захист територій включає, зокрема:

- будівництво протизсувних, протиповеневих, протиселевих, протилавинних, протиерозійних та інших інженерних споруд спеціального призначення, їх утримання у функціональному стані;
- обстеження будівель, споруд, інженерних мереж і транспортних комунікацій, розроблення та здійснення заходів щодо їх безпечної експлуатації;
- інші заходи інженерного захисту територій залежно від ситуації, що склалася.

Основні вимоги щодо інженерного захисту територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів, складу інженерних вишукувань, оцінки впливу споруд інженерного захисту на навколишнє природне середовище, врахування сейсмічних впливів на схили та науково-технічного супроводу на всіх етапах життєвого циклу споруд інженерного захисту містять норми, які затверджено наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.04.2017 № 96 «ДБН В.1.1-46:2017 «Інженерний захист територій, будівель і споруд від зсувів та обвалів. Основні положення»», та інші нормативно-правові документи.

Управління відходами. Правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище визначені у законі України «Про управління відходами» та іншими нормативно-правовими документами.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Програма відповідає цілям екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Завдання та заходи Програми відповідатимуть Конституції України та іншим законодавчим актам екологічної політики, спрямованої на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього природного середовища, захист життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Ймовірні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації проєкту Програми визначалися для оперативних цілей завдань і заходів для 2 напрямів міського розвитку, а саме: «Житлово-комунальне господарства» та «Екополітика та охорона довкілля».

Більшість заходів проєкту Програми не матимуть негативного впливу на довкілля і здоров'я населення, значна кількість матиме позитивний вплив і лише деякі з них, ймовірно, матимуть помірний негативний вплив. На основі оцінок, представлених в таблиці 11, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я населення від реалізації Програми.

Атмосферне повітря. Проєкт Програми не передбачає створення нових підприємств зі значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Проте реалізація заходів з будівництва та реконструкції інфраструктурних об'єктів галузі ймовірно може призвести до короткострокового погіршення якості атмосферного повітря (працюючий транспорт, розвантаження сипучих матеріалів, проведення земляних робіт). Незначний тимчасовий негативний вплив на стан атмосферного повітря матиме захід з утримання, ремонту та відновлення асфальтового покриття внутрішньоквартальних проїздів.

При цьому Програма передбачає реалізацію заходів, які спрямовано на зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря:

- технічне переоснащення СП «ЗАВОД ЕНЕРГІЯ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» в частині системи очищення димових газів шляхом упровадження пускових комплексів;
- модернізація об'єктів теплоенергетичного господарства.

Водні ресурси. Проєкт Програми не передбачає створення нових об'єктів із збільшенням скидів зворотних вод у водні джерела та інші заходи, що можуть спричинити негативний вплив на стан водних об'єктів. Програма передбачає покращення стану об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства столиці шляхом виконання робіт з будівництва, модернізації водопровідних мереж, каналізаційних колекторів, реконструкції дамб мулових полів та мулопроводів Бортницької станції аерації.

Позитивний вплив матимуть ще заходи Програми, зокрема:

функціонування та розвиток децентралізованого водопостачання – бюветного господарства. Крім безоплатного доступу до природної артезіанської води, бювети виконують і екологічну функцію. Це альтернатива воді в одноразовій упаковці (зменшення пластикового сміття), компонент системи міського водопостачання, локальний продукт, який не потребує енерговитрат на видобуток, фільтрацію, пакування та логістичні послуги, місце для формування культури звичок сталого споживання, відповідального ставлення до природних ресурсів та їх збереження;

просвітницькі заходи серед киян та гостей міста стосовно пропаганди охорони довкілля і раціонального використання водних ресурсів.

Ґрунти (зсувні процеси)

Значний ризик виникнення надзвичайної ситуації природного та техногенного характеру. Крім впливу небезпечних природних явищ існує ризик надзвичайних ситуацій техногенного характеру внаслідок руйнування об'єктів міської інфраструктури, спричинених воєнними діями збройної агресії російської федерації на території України, зокрема у місті Києві.

Програма передбачає заходи, спрямовані на забезпечення захисту територій міста Києва від зсувів, проведення постійного моніторингу стану зсувної і зсувонебезпечної території міста, роботи з ремонту та утримання протизсувних гідротехнічних споруд комунальної власності міста Києва як підземних, так і наземних, кількість яких щороку збільшується.

Відходи. Місто Київ характеризується високим рівнем утворення і накопичення побутових відходів, а також наявності обсягів відходів від руйнувань через військову агресію російської федерації проти України. Будівництво та реконструкція об'єктів теплопостачання, водопостачання та водовідведення, об'єктів житлового фонду може призвести до зростання обсягів будівельних відходів.

Програма передбачає заходи з організації та будівництва об'єктів оброблення побутових відходів, реконструкції об'єктів видалення відходів, оновлення контейнерного парку, виконання яких спрямовано на удосконалення системи управління відходами у місті Києві.

Таблиця 11

Узагальнені результати процедури оцінки ймовірних наслідків для довкілля і здоров'я населення відповідно до оперативних цілей проєкту Програми

Оперативна ціль	Атмосферне повітря	Ґрунти (зсувні процеси)	Вода	Відходи
Житлово-комунальне господарство				
1. Стійкість, відновлення та розвиток комунальної інфраструктури				
1.1. Забезпечення сталої та безпечної роботи об'єктів комунальної інфраструктури з урахуванням наслідків збройної агресії російської федерації	DI/MT/LO	0	0	0

1.2. Модернізація та капітальний ремонт об'єктів комунальної інфраструктури, зокрема пошкоджених внаслідок збройної агресії російської федерації	DI/MT/SI	0	0	DI/LT/LO
1.3. Розвиток об'єктів комунальної інфраструктури з використанням сучасних підходів і технологій	0	0	DI/LO/SI	0
2. Системний розвиток енергоефективності				
2.1. Утілення сучасних інструментів реалізації політики енергоефективності	0	0	0	0
2.2. Посилення енергетичної незалежності та автономності об'єктів комунальної інфраструктури столиці	0	0	0	0
2.3. Впровадження проєктів з енергозбереження в будівлях закладів бюджетної сфери та житловому фонді	0	0	0	0
3. Підвищення комфорту та якості життя містян				
3.1. Сприяння формуванню свідомого та ефективного власника житла	0	0	0	0
3.2. Забезпечення доступності житла з безпечними, комфортними умовами проживання, зокрема для маломобільних груп населення	0	0	0	0
3.3. Розвиток електронних сервісів житлово-комунальної сфери столиці	0	0	0	0
Екополітика та охорона довкілля				
1. Запобігання змінам клімату та поліпшення якості атмосферного повітря				
1.2. Екомодернізація енергетичних систем міста. Перехід на низьковуглецеві технології	DI/LT/CU	0	0	0
2. Збереження та відтворення екосистем, поліпшення стану навколишнього природного середовища				
2.1. Запобігання забрудненню, ефективне управління та раціональне використання водних ресурсів	0	0	DI/LT/CU	0
2.2. Виконання робіт з інженерного захисту територій	0	DI/LT/CU	0	0
3. Розвиток та впровадження сучасної екологічно безпечної системи управління відходами				
3.1. Розвиток ефективної системи управління відходами та розбудова інфраструктури	IN/LT/LO	0	0	DI/LT/LO /CU
3.2. Розвиток системи роздільного збирання побутових відходів, зокрема небезпечних відходів у складі побутових відходів	IN/LT/LO	0	0	DI/LT/LO /CU
3.3. Підвищення обізнаності населення міста щодо управління відходами	0	0	0	DI/LT/LO /CU
Публічний простір				
Упорядкування та розвиток публічного простору				
1.1. Реалізація сучасних принципів	0	0	0	0

просторового розвитку, зокрема упорядкування елементів благоустрою				
1.2. Забезпечення комфортних і безпечних умов перебування киян/ок і гостей міста в міських просторах (зонах відпочинку, парках, скверах, площах)	0	0	0	0

Позначення	Пояснення
—	Значний негативний вплив. Цей вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків.
-	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу або незначний вплив.
+	Помірний позитивний вплив.
++	Значний позитивний вплив
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про стан складових довкілля, заплановану діяльність або з інших причин.
DI / IN	Прямий / Непрямий
LT/ MT/ ST	Довгостроковий (10-15) / Середньостроковий (3-5 Роки) / Короткостроковий (1 Рік)
LO / RE	Місцевий / Регіональний
CU / SI / TR	Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту Програми (табл. 12) ґрунтуються на впливах на атмосферне повітря, водні ресурси, ґрунти (зсувні процеси) і на впливі відходів на довкілля міста, оцінених у цьому звіті. Ці заходи є загальними рекомендаціями щодо усунення негативних наслідків.

Реалізація Програми передбачає виконання заходів та проєктів, що стосуються розвитку сфери теплопостачання, водопостачання та водовідведення, системи управління відходів, інженерного захисту територій, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища. На всіх етапах реалізації Програми заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил чинного законодавства у сфері екологічної безпеки.

Таблиця 12

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту Програми

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	Модернізація об'єктів теплоенергетичного господарства для забезпечення їх безперебійної ефективної роботи і підтримання у справному стані обладнання та споруд систем очищення викидів.

Водні ресурси	- Покращення інфраструктури мереж водопостачання та водовідведення з метою зменшення збоїв в роботі та забруднення водних об'єктів. - Впровадження використання новітніх сучасних матеріалів при будівництві каналізаційних колекторів для запобігання їх корозії від транспортування стоків із підвищеним рівнем поверхнево-активних речовин (ПАР). - Реконструкція існуючих каналізаційних камер, колекторів та водопроводів, відстійників, очисних споруд, напірних водоводів, насосних станцій. - Будівництво водопровідних мереж та каналізаційних колекторів. - Каналізування приватного сектору столиці.
Ґрунти (зсувні процеси)	- Забезпечення належного геологічного контролю, нагляду постійного моніторингу стану зсувної і зсувонебезпечної території міста Києва. - Здійснення постійного контролю за дотриманням вимог протизсувного режиму суб'єктами господарювання. - Виконання робіт з інженерного захисту територій. - Забезпечення надійності функціонування протизсувних гідротехнічних споруд (утримання та ремонт)
Відходи	- Забезпечення стану навколишнього природного середовища та екологічної безпеки відповідно до нормативів. - Будівництво об'єктів оброблення побутових відходів. - Технічна та біологічна рекультивація поверхні полігону ТПВ №5 у с. Підгірці Обухівського району Київської області - Будівництво комплексу переробки концентрату з системою предочистки фільтрату на полігоні ТПВ №5 у с. Підгірці Обухівського району Київської області. - Оновлення спецтехніки та контейнерного парку для збору та вивезення побутових відходів.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

Програма розроблена на середньостроковий період та є інструментом досягнення цілей Стратегії розвитку міста Києва.

В якості альтернативи розглядався «нульовий» (інерційний) сценарій розвитку, коли Програма не затверджується. Такий сценарій призводитиме до збільшення негативних впливів для довкілля та здоров'я населення, збереження незмінної існуючої на даний момент ситуації, накопичення невирішених проблем у цій сфері.

Програма орієнтована на реалізацію інноваційного сценарію, побудована на засадах збалансованого (сталого) розвитку усіх напрямів житлово-комунального господарства з дотриманням екологічних стандартів. Затвердження Програми дозволить реалізовувати заходи, спрямовані на забезпечення екологічної

безпеки, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, позитивно вплине для довкілля та здоров'я населення.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

Стратегічна екологічна оцінка здійснювалася відповідно до оприлюдненої заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту Комплексної міської цільової програми підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2026–2028 роки.

Для характеристики поточного стану довкілля міста Києва, у тому числі здоров'я населення, а також стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, використана інформація Державного агентства водних ресурсів України, Центральної геофізичної обсерваторії імені Б. Срезневського, дані КП «Київкомунсервіс», ПрАТ «АК «Київводоканал» та ПрАТ «Київспецтранс», КП «СУПР», а також інша доступна інформація.

У процесі стратегічної екологічної оцінки Програми розглянуто два альтернативних сценарії:

«нульовий» (інерційний) сценарій розвитку у випадку незатвердження Програми;

інноваційний (екологічно збалансований) сценарій розвитку за умов прийняття, затвердження та впровадження Програми.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, базується на розгляді цільових показників сектору міського розвитку та аналізі досягнення запланованих результатів. Програма містить екологічні індикатори в частині системи водовідведення та управління побутовими відходами для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля (таблиця 13).

Таблиця 13

Цільові екологічні індикатори системи водовідведення та управління побутовими відходами

Індикатор	Одиниця виміру	2026	2027	2028
Ступінь зношеності каналізаційних мереж	%	57,0	55,0	54,0
Частка роздільно зібраних ТПВ від загального обсягу утворених ТПВ	%	10,0	10,00	11,00

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Транскордонні наслідки реалізації заходів Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, відсутні.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію

1. Метою Програми є розв'язання проблемних питань у кожній сфері житлово-комунального господарства шляхом виконання комплексу взаємопов'язаних завдань та заходів. Успішна реалізація цих завдань і заходів забезпечить надійне функціонування, відновлення та подальший розвиток житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на засадах безпечності, доступності, енергозбереження та екологічності, задоволення потреб споживачів у житлово-комунальних послугах належної якості, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, що пов'язані з функціонуванням систем життєзабезпечення міста Києва.

Програма є інструментом досягнення цілей Стратегії розвитку міста Києва та інших стратегічних документів, а саме: стратегічної цілі «Підвищення безпеки та якості життя мешканців / мешканок міста Києва» та оперативних цілей, передбачених напрямками «Житлово-комунальне господарство», «Екополітика та охорона довкілля» та «Публічний простір».

Досягнення мети Програми здійснюватиметься шляхом реалізації таких оперативних цілей:

Стійкість, відновлення та розвиток комунальної інфраструктури.

Системний розвиток енергоефективності.

Підвищення комфорту та якості життя містян.

Збереження та відтворення екосистем, поліпшення стану довкілля.

Розвиток та впровадження сучасної екологічно безпечної системи управління відходами.

Упорядкування та розвиток публічного простору.

2. У випадку незатвердження Програми реалізація «нульового» сценарію призводитиме до збільшення негативних впливів для довкілля та здоров'я населення, зокрема збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, навантаження на водні об'єкти, відсутність належного утримання та ремонту гідротехнічних протизсувних споруд, протиаварійних робіт з інженерного захисту територій, зростання кількості утворюваних відходів.

3. Територією, яка зазнає впливу і знаходиться за межами міста Києва, є село Підгірці Обухівського району Київської області, в якому розташований полігон твердих побутових відходів № 5 (далі – полігон ТПВ №5).

Головним елементом негативного впливу полігону ТПВ № 5 на довкілля є фільтрат, який після проходження через товщу відходів збагачується токсичними речовинами, які входять до складу відходів або є продуктами їх розкладання. Складування побутових відходів на полігоні ТПВ № 5 також негативно впливає. Ці проблеми створюють ризики для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

В рамках Програми передбачається виконання комплексу природо-охоронних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на підвищення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

4. Основні екологічні проблеми міста Києва, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, це:

- забруднення атмосферного повітря викидами теплоенергетичних підприємств;
- забруднення водних об'єктів;
- зсувні процеси на території міста;
- проблеми управління побутовими відходами.

5. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля визначаються законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про управління відходами», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про стратегічну екологічну оцінку», Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Водним кодексом України, Національним планом управління відходами до 2033 року іншими нормативно-правовими актами у сфері навколишнього природного середовища.

6. Ймовірні наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення від реалізації Програми визначалися для оперативних цілей, завдань і заходів напрямів «Житлово-комунальне господарство» та «Екополітика та охорона довкілля».

Окремі заходи Програми можуть мати ймовірно незначний негативний вплив для довкілля, в тому числі для здоров'я населення. В цілому реалізація Програми не повинна призвести до появи нових негативних наслідків. Очікується, що виконання Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, ґрунти, водні ресурси, ситуацію з відходами, безпеку життєдіяльності та на здоров'я населення.

7. В рамках виконання Програми заплановано заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків. Ці заходи ґрунтуються на впливах, оцінених у звіті, зокрема на атмосферне повітря, водні ресурси, ґрунти (зсувні процеси) і на впливі відходів.

8. У процесі стратегічної екологічної оцінки Програми розглянуто два альтернативних сценарії:

«нульовий» (інерційний) сценарій розвитку у випадку незатвердження Програми;

інноваційний (екологічно збалансований) сценарій розвитку за умов прийняття, затвердження та впровадження Програми.

Програма є інструментом досягнення цілей Стратегії розвитку міста Києва та інших стратегічних документів та орієнтована на реалізацію інноваційного сценарію. Програма побудована на засадах збалансованого (сталого) розвитку, а тому не потребує альтернативних варіантів розвитку. Якщо в якості альтернативи розглядати «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінку ситуації у випадку незатвердження Програми, то реалізація такої альтернативи не дасть змоги збільшити позитивні впливи на довкілля і здоров'я населення, які мають бути наслідком виконання заходів Програми.

9. Моніторинг наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, базується на розгляді цільових показників сектору міського розвитку та аналізі досягнення запланованих результатів.

Програма містить екологічні індикатори в частині системи водовідведення та управління побутовими відходами для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля.

10. Транскордонні наслідки реалізації заходів Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, відсутні.

12. Використані джерела

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст.138.
2. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70.
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546
4. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315.
5. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 50, ст.678.
6. Закон України «Про управління відходами». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 17, ст.75.
7. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 16, ст.112.
8. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення /Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272/.
9. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування /Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296.
10. Державне агентство водних ресурсів України. /Державний облік водокористування/Загальні показники використання водних ресурсів у місті Києві/.
11. Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського. /<http://cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/index.php/uk/>.
12. Стратегія розвитку міста Києва до 2027 року / Рішення Київської міської ради від 05.12.2024 № 414/10222.
13. Програма державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря агломерації міста Києва / Рішення Київської міської ради від 08.12.2022 № 5820/5861.
14. Офіційний портал Києва /<https://kyivcity.gov.ua/>.
15. Офіційний сайт Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). / <https://ecodep.kyivcity.gov.ua/>
16. Офіційний сайт «ПрАТ «Київводоканал». /<https://vodokanal.kiev.ua/>.
17. Офіційний сайт ПрАТ «Київспецтранс». /<https://kst.in.ua/>.
18. Офіційний сайт КП «Київкомунсервіс». /<https://kks.kyiv.ua/>.